

ЗА

Орган парткому, ректорату,
комітету ВЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXIV

№ 37 (948)

13 ГРУДНЯ
1968 р.

Ціна 2 коп.

**НАУКОВІ
КАДРИ**

ЛЕНІНСЬКИЙ ОГЛЯД СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП НАШІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

З ВЕЛИКОЮ увагою вивчила наша академічна група імені 50-річчя ВЛКСМ заклик комсомольців вищих учбових закладів Києва, Харкова, Львова та Дніпропетровська про проведення Ленінського огляду студентських груп. Ми вважаємо цей захід надзвичайно своєчасним і цінним. Він допоможе піднести рівень нашої учбової, наукової та громадської роботи, мобілізує всі наші зусилля на виконання основного завдання нашого життя — вчитися комунізму.

Зваживши свої можливості, студенти нашої групи одностайно схвалюють і підтримують ініціативу про Ленінський огляд студентських груп і беруть на себе такі соціалістичні зобов'язання:

1. Домогтися стопроцентної успішності студентів групи. Три четверти всіх оцінок повинні складати оцінки «добре» та «відмінно».

2. Систематично і цікаво проводити виховну роботу в групі. Організувати зустрічі з ветеранами революції, героями Вітчизняної війни та героями праці, вченими та творчою інтелігенцією.

3. Провести факультетський вечір. Виступити ініціаторами проведення Дня філолога. Брати активну участь в житті комсомольської організації факультету і університету. Залучити більшість студентів групи до роботи в студентських наукових гуртках. Поширювати творчі зв'язки з українським драматичним театром ім. Жовтневої революції.

Поширювати та зміцнювати дружбу з комсомольцями Комінтернівського району, з воїнами Одеського гарнізону, одним із кораблів Чорноморського флоту.

Провести серед населення 12 тематичних ленінських вечорів. Кожному студенту провести п'ять бесід-лекцій на ленінську тематику.

4. В позалекційний час організувати групове вивчення біографії В. І. Леніна. Здійснити екскурсію по ленінських місцях Ленінграда. Зробити опис цієї екскурсії та виступити із статтями в газеті та бесідами серед студентів факультету і ОДУ.

Взяти участь в Ленінських читаннях та студентській науковій конференції, присвяченій 100-річчю від дня народження Володимира Ілліча. Силами студентів групи випустити рукописний збірник «Образ В. І. Леніна в українській поезії».

5. Взяти шефство над піонерською організацією 121 середньої школи Одеси. Обладнати кімнату-музей В. І. Леніна. В кожному класі провести Ленінський збір, випустити фотомонтажі, організувати вивчення біографії Володимира Ілліча, допомогти учням школи в створенні літературного музею.

Виконання цих зобов'язань буде нашим скромним вкладом у всенародне відзначення століття від дня народження Володимира Ілліча Леніна.

За дорученням комсомольців групи імені 50-річчя ВЛКСМ (другий курс українського відділення філфаку):
Л. БОНДАРЕНКО, Г. БОЖЕНКО, В. СПОРАДЕЦЬ,
Л. ДУЗЬ, А. ЛУСТА, С. СВІТЛІША.

УСПІШНИЙ ЗАХИСТ

КОЛЕКТИВ нашого вузу живе зараз одним — щонайкращими показниками зустріти славу дату — 100-річчя від дня народження В. І. Леніна.

Певними досягненнями прагнуть ознаменувати ювілей вождя і нації молоді науковці.

Нещодавно успішно захистили кандидатські дисертації старший викладач факультету романо-германської філології А. А. Барбарига та інженер кафедри органічної хімії А. І. Галатина.

Молодий науковець А. А. Барбарига захищав дисертацію на тему: «Середня загальноосвітня (граматична) школа Англії на сучасному етапі». Офіційні опоненти професор Д. І. Елькін та кандидат педагогічних наук В. П. Лапчинська відзначили актуальність дослідження та його певну цінність.

А. Галатина — вихованка університету. Вона зараз працює на кафедрі органічної хімії. Тут А. Галатина і виконала свою дисертацію на тему «Синтез і властивості деяких функціональних вихідних гексайдена — 2,4».

Офіційні опоненти доктор хімічних наук, професор А. В. Домбровський та кандидат хімічних наук Л. А. Алексеева відзначили актуальність дослідження та вказали, що виконана робота є певним вкладом в розвиток хімії.

НЕМАЄ НІЧОГО ВИЩОГО
І БЛАГОРОДНІШОГО, НІЖ
ЙТИ ЗА ЛЕНІНИМ,
САМОВІДДАНО БОРОТИСЯ
ЗА СПРАВУ, ЯКІЙ ВІН
ПРИСВЯТИВ СВОЄ ЖИТТЯ.

З Постанови ЦК КПРС «Про підготовку до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна».

ЄДНАЄ ДРУЖБА

КОЛИ поруч плече друга, легше працювати, вчитись і взагалі, веселіше жити. Радість товариша є твоєю радістю, горе товариша — твоє горе. Ось саме дружбою, взаємодопомогою відзначаються студенти першого курсу українського відділення філологічного факультету.

Вступні екзамени відбувалися серед багатьох абітурієнтів найкращих і поєднали їх в єдину сім'ю студентську.

...Після декількох днів занять ідемо в колгосп імені Мічуріна Кілійського району. Серед інших завдань і напучень ми одержали, так би мовити, неофіційне завдання — здружитись. Є така поговорка: «Друзі пізнаються в біді». Я хочу ще додати — і в праці. Бо, повертаючись з колгоспу, ми вже так добре знали один одного, начебто зростали і вчилися разом багато років.

Коли тебе всього захопить студентське життя, то не відчуваєш плин часу. Не вистачало 24 годин спочатку, але поступово ми вчимося раціональніше використовувати час. Прислухаємось до порад

старшокурсників. І тепер вже знаходимо вільний час для походів в кіно, до театрів, екскурсій, ознайомлення з містом-героєм, які вмело допомагають нам організувати наші викладачі-агітатори Панас Юхимович Данилюк, Нонна Михайлівна Шляхова і Таїса Тимофіївна Бевзенко.

Є девіз у першокурсників: коли з товаришем щось негаразд — допоможи йому. І тут згадується такий випадок. Студентка Валентина П. часто пропускала лекції. Виявляється, вона спочатку хворіла, а потім не відвідувала лекції без поважних на те причин. Староста курсу Микола Городецький і комсорг Олена Євтухова серйозно поговорили з Валентиною і тепер її щодня бачимо в аудиторіях.

...Закінчується семестр. Незабаром розпочнеться перша в нашому житті екзаменаційна сесія. І на черзі дня зараз у нас: якнайкраще скласти заліки, іспити, відмінно підготуватись до знаменної дати — 100-річчя від дня народження В. І. Леніна.

М. ПЛОСКОНОС.

Багато студентів старших курсів нашого університету перебувають зараз на виробничій практиці, втілюють одержані знання в конкретні справи. Успішно проходить практику і студентка п'ятого курсу хімічного факультету Наташа Маєва.

НА ЗНІМКУ: ленінська стипендіатка Н. МАЄВА.

П'ЯТА ПРОГРАМА

ВИСТУП
СТУДЕНТСЬКОГО
ЛІТЕРАТУРНОГО
АНГЛІЙСЬКОГО
ТЕАТРУ

НЕСКОДАВНО у великому актовому залі університету зібралися студенти та викладачі факультету романо-германської філології. Вони прийшли сюди, щоб подивитися виступ студентського літературного англійського театру. Театр виніс на суд глядачів свою п'яту програму, підготовлену під керівництвом старшого викладача англійської мови Беді Яківни Лебединської, з якою він в недалекому майбутньому має від'їздити до Москви.

Нова програма називається «Вічний вогонь». Вона присвячена пам'яті борців за мир, які віддали своє життя за щастя майбутніх поколінь, трагічно загинувши під час другої світової війни. Ця програма — протест проти війни, пристрасний заклик до миру.

В гості до студентів завітали танцюристи Вінніпегського королівського балету, які гастролують зараз в Одесі, а також представник Канадського посольства в СРСР. У своїх виступах гості відзначили високу майстерність читців і прекрасну вимову учасників, яка, як вони зізнались, приємно вразила їх.

Канадські гості тепло поздоровили колектив студентського театру, його керівника Б. Я. Лебединську, велика заслуга якої в тому, що читці вміло донесли до слухачів не тільки ідеї творів, але й зробили це на бездоганній англійській мові.

Наприкінці соліст Вінніпегського балету Мороні сказав:

— Ми вражені вашою програмою. Правильно, що ви, молоді, боретесь за мир. Це намагаємось робити і ми своїм мистецтвом. Бо ж коли ми всі разом не будемо цього робити, то не виключено, що наступне покоління читатиме вірші про нову війну.

Студенти гучними оплесками подякували гостям за їх візит і привітання.

Хочеться, щоб наших студентів, які скоро від'їжджають до Московського університету і дадуть там декілька спектаклів, завжди супроводжував успіх.

І. ВАЛЛЬС,

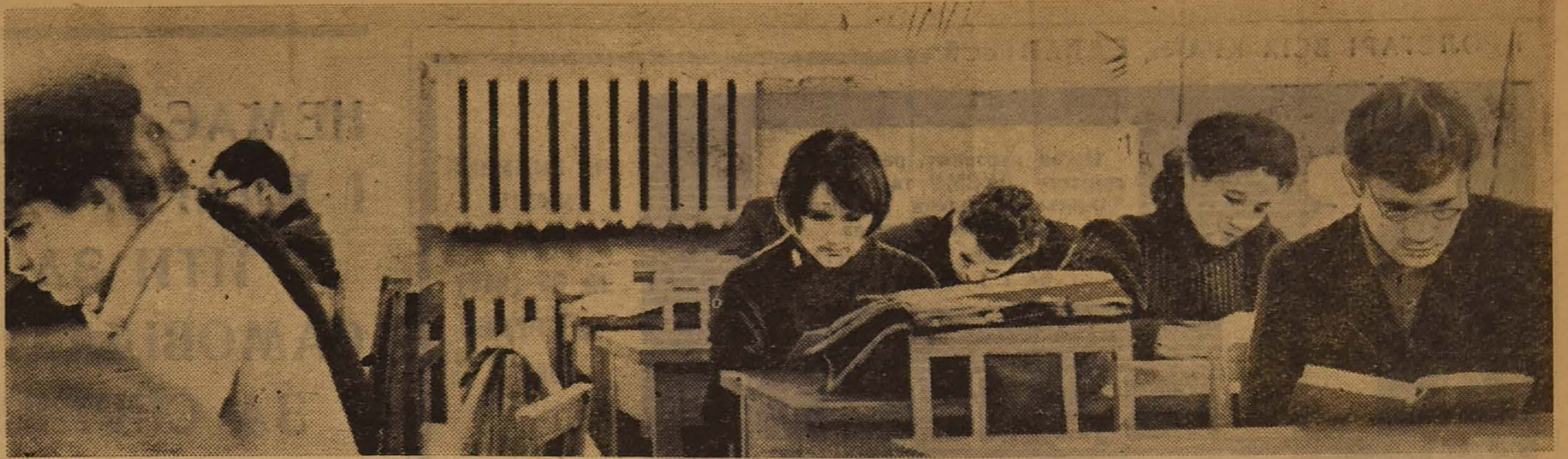
студент другого курсу
факультету романо-германської
філології.

КОРОТКО

ВІДБУЛОСЬ перше заняття постійнодіючого семінару народних контролерів університету. На занятті з доповідями про завдання народних дозорців в нинішньому навчальному році в зв'язку з підготовкою до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна виступили професори О. В. Богатський та М. Ю. Раковський.

На цьому ж занятті присутнім було роз'яснено Положення про народний контроль.

В АКАДЕМІЧНИХ групах першого курсу фізичного факультету відбулись політінформації. Вони були присвячені підготовці до зимової екзаменаційної сесії.

ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

НА ДОПОМОГУ МОЛОДИМ ВИКЛАДАЧАМ УНІВЕРСИТЕТУ

МИ ЧАСТО обговорюємо питання, зв'язані з виховною роботою. Багато приділяється уваги вихованню студентів в колективі. Велику роль у вихованні ми відводимо громадським організаціям. Проте, не можна сказати, щоб ми належно оцінювали і повністю використовували можливість всебічного виховання студентів через навчальний процес. Тезу про те, що навчання і виховання неподільні, ми підкреслюємо часто, але дивимось на навчання головним чином як на сприймання і засвоєння знань студентами і не враховуємо його постійного виховного впливу на особу студента.

Тривалі спостереження і спеціальні дослідження показують, що не тільки в загальноосвітній, але й вищій школі, головним джерелом формування світогляду, ідейних і моральних переконань є науки, що вивчаються, навчальний процес, активним учасником якого є студент. Доведено, що низький рівень виховного впливу в навчанні не може бути компенсований ніякими заходами позааудиторного характеру.

Ми повинні рахуватися з тим, що світогляд студента формується, передусім, через активне сприйняття і самостійне осмислення наукових фактів і закономірностей. А основним методом формування світогляду та інших духовних якостей може бути лише переконання.

Світогляд — це не просто знання. Знати можна багато. У світогляді відбивається власна оцінка, особисте ставлення до фактів і подій, переконаність у правильності діалектико-матеріалістичних закономірностей, що діють у природі і суспільстві. Нарешті, світогляд знаходить своє виявлення у практичній діяльності людини, у її ставленні до фактів життя, в оцінці подій в суспільстві та поведінки і вчинків людини. Праця на користь суспільства і громадська діяльність у колективі, а також і особисте життя — це ті основні напрямки діяльності людини, в яких виявляється її світогляд.

Анкетні опитування показують, що й самі студенти утвердження

важливіших переконань, або зміну своїх поглядів, уточнення їх найчастіше зв'язують з впливом на них навчання, і, зокрема, викладачів. Особливо імпонують сту-

повинно цікавити не те, що студент знає, а як знає, які у нього склалися власні погляди і особисте ставлення до фактів і подій. Кожного викладача має цікавити

НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ — НЕПОДІЛЬНІ

дентам доведення і переконання тих викладачів, які при розгляді фактів науки виявляють творчу самостійність і орієнтують студентів на дослідження, на розкриття суперечностей, не обминають складних питань. На лекції такого викладача, говорять студенти, ніби відкриваються двері у невідоме, з подивом довідуєшся про нове. А інколи, свідчать студенти, і вже відоме лектор розкриває в такому плані, що виявляються цікаві і хвилюючі риси, яких ми раніше не помічали.

СУЧАСНИЙ радянський студент виявляє досить активне ставлення до життя нашого суспільства. Студентів цікавлять всі аспекти ідейного і політичного життя людей. Але для нас дуже важливим педагогічним висновком має бути те, що студентів не задовольняють готові догматичні положення. Студенти прагнуть почути доведення і принципи обґрунтування. Їх ні в чому не переконують і найгучніші декларативні положення лекції. «Ми це вже чули», — говорять студенти. А коли у них виробляється таке, по суті негативне, ставлення до лектора, то формуючий вплив викладання припиняється. Студент тільки «вивчає» матеріали, щоб скласти екзамен.

Отже, виховний вплив навчального процесу не автоматично відбувається, а лише при високій педагогічній майстерності і науковій кваліфікації викладача. Це і є одна з головних проблем в педагогічній і методичній роботі кафедр.

На кафедрах (особливо з суспільних і гуманітарних наук), інколи сперечаються: за що ставити студентів оцінку — за знання чи за переконання? Чимало є прихильників того, що студент має знати і розуміти, а що він про себе думає — це його власна справа і за це оцінка не ставиться. Що студент повинен знати і розуміти матеріал програми — це незанемерно. Але ми не повинні забувати основного завдання вищої школи — формування радянського фахівця з комуністичними переконаннями і світоглядом, який не тільки розуміє закони будівництва нового суспільства, а й поділяє їх.

Країні потрібен переконаний фахівець. А це означає, що і в навчальному процесі нас, передусім,

не тільки сам факт знань, а й те, як під впливом цих знань формується внутрішній світ студента.

Почути, що студент «вивчив» і поставити за це оцінку легко. Виявляти і враховувати переконання набагато важче. Досвід показує, що особливо важко виявляти переконання викладачеві, який звик до проголошення декларативних положень, і сам, як це не дивно, не гокає в лекціях власних переконань. Творчому викладачеві набагато легше виявити і врахувати переконання студентів, що утворилися під впливом його викладання.

ВИХОВНА сила навчального процесу зумовлюється також і науковим авторитетом кафедри і викладача. Самі студенти говорять, що їх цікавлять власні дослідження викладачів, особливо, коли ці дослідження науково підносять навчальний процес, вводять студентів в лабораторію розвитку науки. Опосередкований виховний вплив наукової роботи кафедри досить ефективний. Тут відбувається не формальне повчання. Засоби самої науки перетворюються у фактор формування студента. Ще більший вплив науки на виховання студента буває тоді, коли й самі студенти залучаються до наукової роботи.

Мало ми звертаємо уваги й на те, що навчальний процес для студента є не що інше, як трудова діяльність. У цій діяльності студент виконує свій суспільний обов'язок — вчитись, щоб стати творчим фахівцем, корисним для суспільства. Добре, що студенти залучаються до суспільно-корисної праці. Вона їх виховує. Але ще більшого виховного значення ми повинні надавати повсякденній праці — навчанню. А тут, як відомо, виховні резерви навчального процесу ще великі.

Навчальний процес — це багатогранна діяльність викладачів і студентів. І виховна його сила залежить також від того, чи відбувається цей процес як цілеспрямована система. Ідеється тут і про планування занять, про організацію практикумів, обладнання лабораторій, про режим занять і т. ін.

Такі окремі аспекти виховного впливу навчального процесу.

Доцент І. КОБИЛЯЦЬКИЙ,
завідуючий кафедрою
педагогіки.

Наближається зимова сесія. Все людне стає в читальних залах і кабінетах університету.

НА ЗНІМКУ: студенти університету після учбового дня готуються до майбутніх заліків.

Фото Г. МЯГКОВА.

ЦІКАВА ЗУСТРІЧ

ЧЕРГОВА політична інформация на філологічному факультеті була присвячена рішенням жовтневого Пленуму ЦК КПРС та листопадового Пленуму ЦК КПУ.

З доповіддю про рішення цих пленумів та працю трудівників колгоспних ланів перед студентами виступив секретар Комінтернівського райкому партії М. О. Загороднюк. Він розповів, як сьогодні в колгоспах району втілюються в життя рішення пленумів, як колгоспники закладають основу майбутнього врожаю та виконують виробничі плани розвитку тваринництва.

Велику увагу звернув М. О. Загороднюк на оснащення сільського господарства найновішою технікою та впровадження у виробництво досягнень агрономічної науки. Особливий інтерес студентів викликало підвищення добробуту колгоспників в останнє п'ятиліття в порівнянні з минулими роками.

Студенти-філологи виявили цікавість до учбової роботи в школах району та діяльності культурно-освітніх закладів.

Зустріч з секретарем Комінтернівського райкому партії М. О. Загороднюком була цікавою і корисною.

ВСЕ БУДО ІНАКШЕ...

Щороку перший вечір відпочинку у нас на геолого-географічному факультеті, вже за традицією, присвячується першокурсникам. Як правило, його готують старшокурсники.

Цього року все було інакше. Першокурсники самі запропонували провести такий вечір і взяли найактивнішу участь в його підготовці та концерті. Вечір був цікавим і пройшов успішно. В цьому чимала заслуга першокурсників О. Кушнірович, Л. Колісниченко, М. Фішук, Л. Славової, В. Черницького, Л. Килимник та інших.
Л. БОСКІНА,

В НАУКОВИХ ГУРТКАХ

ЧЕТВЕР — день роботи наукових студентських гуртків. На всіх факультетах. Це вже в нашому вузі стало традицією. Цього четверга теж відбулось ряд засідань.

Студенти факультету романно-германської філології, які працюють в гуртку зарубіжної літератури, цього разу заслухали доповідь студента четвертого курсу французького відділення О. Кулика на тему: «Роман Ж. Перека «Вещи»».

На історичному факультеті в цей день засідали члени гуртка історії СРСР. Вони заслухали дві доповіді. Одну — «Історіографія історії комсомолу», яку зробив студент-вечірник другого курсу А. Митрофанов. Цю доповідь також слухали запрошені на засідання комсомольці 20-х років. Вони ж розповіли гуртківцям про буремні роки їх комсомольської юності.

З другою доповіддю виступили студентки денного навчання другого курсу Н. Проценко і Т. Трубникова. Називалась вона «Історія Одеси в топоніміці».

Філологи провели розширене засідання гуртка драматургії і театру. При широкій аудиторії студентів, викладачів, артистів, працівників театру обговорювався спектакль «Після страти прощу...», який з успіхом йде на сцені ТЮГа.

НЕЗАБУТНЄ

ВІДКРИВАЮЧИ засідання кафедри російської літератури, присвячене пам'яті професора Романа Михайловича Волкова, доктор філологічних наук Михайло Олександрович Левченко сказав: — Хтось з письменників порівняв життя людського покоління з морськими хвилями. Це правильно лише частково. Бо морські хвилі зникають безслідно, а людське покоління передає себе, свої думки, пошуки, прагнення наступному і так вічно...

Дійсно, життя людини тим і прекрасне, що все добре, могутнє, чисте, заподіяне нею, не вмирає разом з її смертю, а стає здобутком спадкоємців, органічно поєднуючись з новим.

Понад двадцять років минуло з того часу, як Михайло Романович Волков прочитав на філологічному факультеті нашого університету свою останню лекцію. Але його традиції живуть і досі. Адже на факультеті працюють учні

професора — Ірина Ісаївна Цукерман, Віра Федосіївна Руденко, Євгенія Василівна Владимірова, Іван Михайлович Дузь.

По закінченню чергового робочого дня вони прийшли до нас, студентів, щоб розповісти нам про свого видатного вчителя, щоб вліти в нашу душу частку своєї любові до нього.

Ми — наймолодше покоління Одеського університету. Ми ніколи не чули Романа Михайловича Волкова. Але ми бачимо його учнів, чуємо їх розповіді і в нашій уяві виростає світлий образ людини, яка присвятила все своє життя служінню гуманному. Мудрий педагог, обдарований вчений, суворий, але справедливий, людяний — таким був професор Волков — перший радянський ректор нашого університету, перший декан філологічного факультету. Він глибоко любив своїх учнів, і вони відплачували йому тим же.

— Перед нами ніколи не вставала дилема: піти на лекцію Романа Михайловича, чи, скажімо, в театр, в кіно, — розповідає доцент Є. В. Владимірова. — На його лекціях ми відчували таку ж, якщо не більшу, естетичну насолоду, як у театрі під час по-справжньому гарного спектаклю. Завжди спокійний, урівноважений, він буквально причаровував нас. Ми навіть не могли конспектувати, хотілося тільки слухати.

Роман Михайлович був глибоким знавцем не лише російської, а й української, західноєвропейських літератур.

— І свої великі знання, — зауважує доцент І. І. Цукерман, — він передавав нам чудовою мовою. Його мова — це справжня криниця народної мудрості, народного життя. Ніякої сентиментальності, може забагато сухості... Ні, це обманливе явище, бо все сказане йде від щирого серця.

— Ще під час навчання в середній школі, — каже І. М. Дузь, — я вчився по книжках Романа Михайловича Волкова. Я уявляв його собі велетенською, могут-

КАФЕДРА І СТУДЕНТИ

ньою людиною. І мушу зізнатися, що відчув деяке розчарування, коли побачив перед собою невелику на зріст людину, звичайної зовнішності. Але ось вона почала говорити, і я забув про все. Пам'ятаю, як прийшов до Будинку вчених послухати лекцію Романа Михайловича про Пушкіна. Спочатку мене вразила незвичайність цього будинку, його своєрідність. Але потім... Потім все зникло. Тільки залишився Роман Михайлович і ми — наодинці з Пушкіним.

«Ми чуємо схвилювані голоси своїх викладачів, і ми розуміємо, що це — голоси вдячності митцеві за те, що він завжди буде серед нас, навчатиме нас всьому благородному й людському. Бо, як сказала на своєму виступі доцент В. Ф. Руденко, професор Волков був Людиною з великої літери. А це — талант, котрий дається далеко не кожному.

Л. ПЕЛЬЦМАХЕР,
студент філологічного факультету.

ПОВАГА І ЛЮБОВ

І. В. ШЕРЕШЕВСЬКОМУ — 80 РОКІВ

МИНУЛО 80 років від дня народження доцента Іллі Веніаміновича Шерешевського, вихованця і викладача нашого університету, одного з найстаріших юристів республіки.

В 1910 році Ілля Веніамінович Шерешевський закінчив юридичний факультет Новоросійського університету. Ще в студентські роки він написав наукову роботу з римського права, за яку був удостоєний медалі.

Після закінчення університету Ілля Веніамінович працював присяжним повірним, одночасно напелегливо займаючись науковою роботою в галузі римського права.

Після перемоги Великого Жовтня І. В. Шерешевський бере участь в створенні і в роботі радянських органів юстиції. Він працює консультантом комісара юстиції, а потім в кримінальному розшуку. З дня створення радянської адвокатури Ілля Веніамінович бере участь в роботі Одеської колегії адвокатів, членом якої він є до цього часу. Його виступи в судах є зразком глибокого правового аналізу, принципності і сумлінного ставлення до свого професійного обов'язку.

З початку двадцятих років І. В. Шерешевський розпочав викладацьку діяльність у вузах Одеси. Він виховав тисячі квалі-

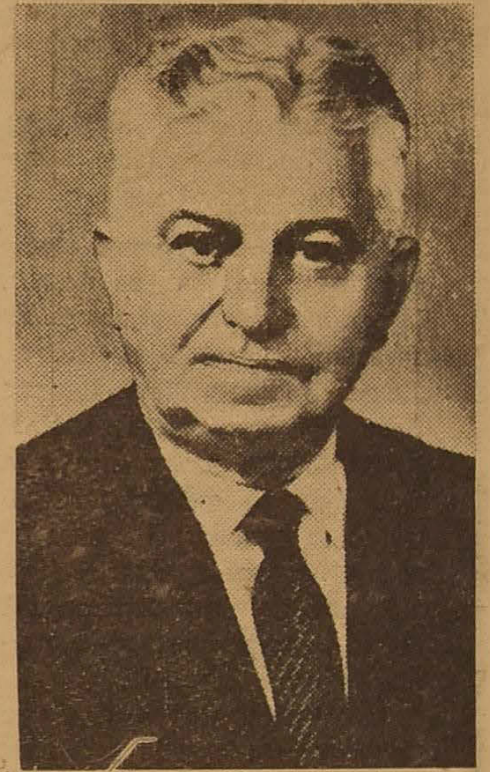
фікованих юристів. Багато учнів І. В. Шерешевського стали докторами і кандидатами наук. Вони завжди з захопленням і гордістю згадують блискучі лекції свого вчителя, його глибоку ерудицію, величезний практичний досвід. Непевне, жоден одеський юрист в своїй науковій і викладацькій діяльності не обходився без допомоги і консультації Іллі Веніаміновича.

Наукова діяльність І. В. Шерешевського характеризується широким колом інтересів, фундаментальністю і глибиною. Його серйозні наукові роботи в галузі римського, цивільного, трудового права, а також з історії права відомі в країні. Зараз І. В. Шерешевський закінчує роботу над трьохтомною працею про правове регулювання найманого труда в законодавстві різних країн світу. Доброзичливість, готовність допомогти колегам і учням, невичерпний гумор, енергія і акуратність Іллі Веніаміновича принесли йому загальну повагу і любов.

Днями юридична громадськість нашого міста вшанувала ювіля-

ра. В зв'язку з знаменною датою і багаторічною сумлінною роботою в органах юстиції і по вихованню молодих кадрів І. В. Шерешевського нагороджено Почесною грамотою Юридичної Комісії при Раді Міністрів УРСР і ЦК профспілок працівників державних установ УРСР; Почесною грамотою Президії Одеської обласної колегії адвокатів і обкому профспілок. Наказом ректора університету доценту І. В. Шерешевському оголошено подяку.

Вітальні адреси ювіляру надійшли від деканату і колективу юридичного факультету, обласної колегії адвокатів, Одеського обласного суду, обласної прокуратури, колективу наукової бібліотеки університету, ряду юридичних консультантських області, народних судів та інших організацій. Вітальні листи з добрими побажаннями надіслали юридичний факультет Київського університету, Всесоюзний юридичний заочний інститут, кафедри цивільного права ряду вузів країни та багато відомих вчених-юристів. Велика кількість поздоровлень одержано з усіх кін-

ців країни від колишніх студентів Іллі Веніаміновича.

Своє восьмидесятиріччя І. В. Шерешевський зустрічає сповнений новими творчими планами. Побажемо ж йому багатьох років життя і нових успіхів в його науковій і викладацькій діяльності, в благородній справі виховання молодих юристів.

РОЗВИТОК капіталізму на Україні викликав корінні зміни в складі українського суспільства. На арену суспільно-політичного життя вийшли два нових класи — буржуазія і пролетаріат.

В описуваний період пролетаріат передусім зростав за рахунок пограбованого поміщиками селянства в часи реформи 1861 року. Капіталізація сільського господарства тільки прискорювала процес зубожіння й пролетаризацію селянства. І цей процес знайшов своє відбиття й у лексиці української мови. Так, саме в другій половині XIX ст. в українській мові з'явилося і поширилося чимало нових слів, які стали вживатись як синоніми до іншомовного слова пролетар. Деякі з цих слів і будуть далі в полі нашої уваги.

Лахман. Слово це — складне. Перший його компонент лах — є основою давно відомого в українській мові слова лахи, вживаного в значенні «старе ганчір'я». «ста-

ЦЕ ВІДБИЛОСЬ І У ЛЕКСИЦІ

рий, поношений, подертий одяг», «одяг бідняків». Другий компонент цього слова є німецьке слово ман — «людина». Отже, лахман, буквально це — «людина, в поношеному, порваному одязі». А через те, що такий одяг носили тільки бідні, неміщі люди, слово лахман і стало вживатись у значенні «бідняк», «пролетар».

Лихолатник. І це слово — складне. Перший його компонент лих — є основою праслов'янського слова лихо — «біда, нещастя», «несправедливість». Другий компонент цього слова лат — є основою давнього слов'янського слова лата — «те, чим прикривають дірку». Другорядними компонентами цього слова є сполучний звук О та суфікс -ник. Отже, лихолатник, буквально, це — «людина, яка через біду, нещастя, соціальну несправедливість носить латаний

СЛОВО ПРО СЛОВО

одяг». Через те, що латаний одяг носили передусім бідні, вбогі люди, і слово лихолатник стало вживатись як синонім до слів «бідняк», «пролетар».

Дрантivecь. Слово це утворилось шляхом суфіксації від праслов'янського слова дьраті — «рвати». Отже, дрантivecь, буквально, це «людина, яка носить подертий одяг». А це сталося в результаті жорстокої його експлуатації власниками засобів виробництва. Отож, в описуваний період і слово дрантivecь стало вживатись в українській мові в значенні «бідняк», «пролетар».

Голодрабець. Перший компонент цього слова гол — є основою

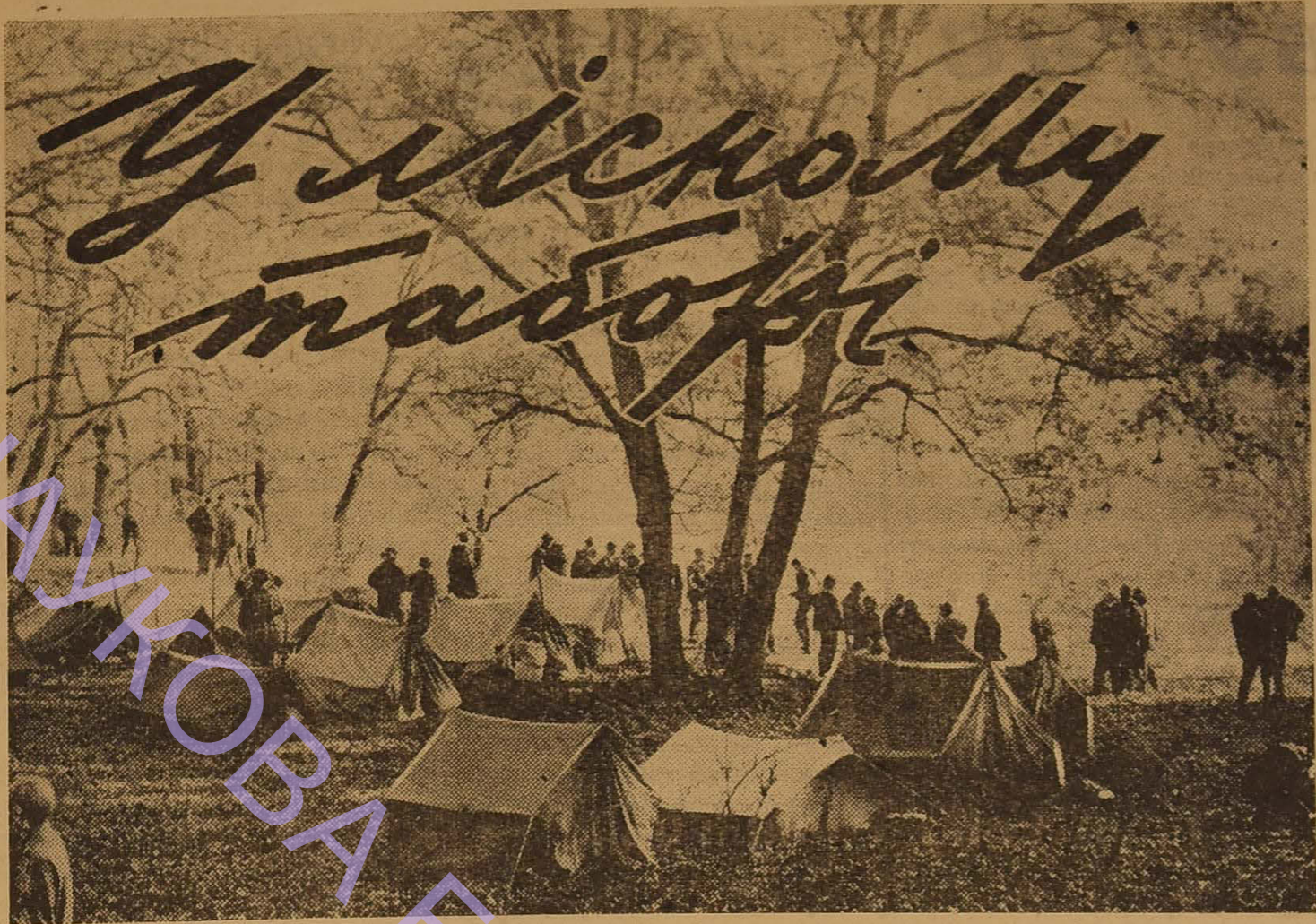
праслов'янського слова голь — «голий, неодрягнений». Другий компонент — є запозичене слово з чеської мови драб — «наймит». Другорядними компонентами слова голодрабець є сполучний звук О та суфікс — ець. Отже, голодрабець, буквально, це — «наймит, робітник, що по суті ходить голий, у лахмітті, неодрягнений». На українському ґрунті за аналогією до слова голодрабець, в якому значення його другого компоненту далеко не всім було відоме, утворилось слово голодранець. Другим компонентом цього слова стала основа слова драний. І слова голодрабець, голодранець стали вживатись в українській мові в значенні «бідняк», «пролетар».

Ми розкрили історію й структуру тільки декількох синонімів до слова «пролетар», що з'явилися в

українській мові в епоху капіталізму. А їх було далеко більше. Наприклад, у значенні «бідняк», «пролетар» у той час почали ще вживатись такі новоутворені слова, як безґрунтовий, безземельний, бездомівник, безприбутковий, лихолотний, тяжкороб, чорнороб, безробітний тощо. У значенні «бідняк», «пролетар» в описуваний період стали вживатись і деякі старі слова, як, наприклад, голога, сірома, зарібник, убіж, злидні тощо.

Всі наведені слова є яскравою ілюстрацією не тільки класової диференціації українського суспільства. Наведені слова водночас кидають і світло на ті причини, які підготовляли ґрунт для розвитку революційно-демократичного руху на Україні, для переможної боротьби трудящих за своє соціальне й національне визволення.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

Але швидко казка кажеється, а повільніше діло робиться. На шляху круті схили, зарослі кущів. Біжиш, гілки по обличчю хльоскають, карта на планшетці шматками висить. А треба ще до контрольного строку (3 години) останні — 3, 4 і 5 КП пройти. На фініш зі всіх сил біжиш.

Фініш. Тут тебе болільники завертають в куртку, садозлять біля вогнища, поять кисілем і питають: «Ну як?». А ти щаслива — прийшла. І немає для орієнтовника кращого слова від цього.

Великий успіх випав на долю Тані Ведмеденко — пройшла трасу краще від усіх дівчат.

Інтересними були і змагання в естафеті з орієнтуванням. Змагались тут складніше: коли хоча б один учасник не пройде свої КП, вся команда знімається з змагань. Така доля спіткала, на жаль, нашу жіночу команду.

Гостра боротьба розгорілась серед чоловічих команд. На першому етапі нас обігнало чотири команди, на другому — ми вже були третіми після політехніків і туристів заводу імені Дзержинського, а на третьому етапі виривався вперед Вітя Ремський. Його ривок і приніс нашій команді перше місце серед команд Одеської області і загальне друге місце.

...Коли не було змагань, в таборі було весело, проводився конкурс на кращу туристську пісню, влаштовували бої «вершників».

* * *

І ось колегія суддів підбила підсумки змагань. Перше місце в комплексному заліку присуджено команді нашого університету.

Задоволені і горді, ми повезли з собою кубок змагань і грамоти за призіві місяця.

Немає сумніву в тому, що наші суперники з інших вузів постараться взяти реванш в наступних змаганнях. І нам треба до них так готуватись, щоб не мандрував кубок по вузах, щоб завжди він був в ОДУ.

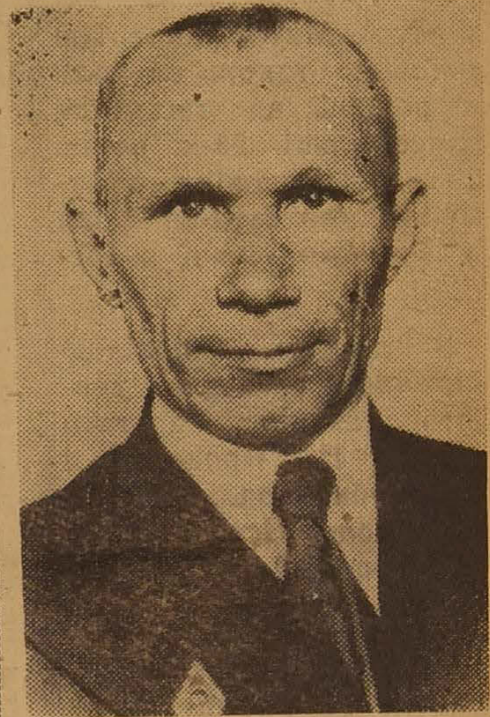
ЦИКЛ ЛЕКЦІЙ

Одеська обласна організація товариства «Знання» проводить читання циклу лекцій з актуальних сучасних проблем розвитку фізики, астрономії та математики.

З лекціями цього циклу виступають і вчені нашого університету. Першу лекцію «Боротьба матеріалізму проти ідеалізму в сучасній астрофізиці» прочитав член-кореспондент АН УРСР професор В. П. Цесевич. Професор А. Ю. Глауберман виступить з лекцією про боротьбу матеріалізму проти ідеалізму в сучасній фізиці. «Матеріалістична діалектика і математика» — ось тема лекції професора М. І. Гаврилова.

До циклу ввійшли і такі лекції: «В. І. Ленін і сучасна фізика» та «В. І. Ленін і революція в сучасному природознавстві».

І. М. ФРОЛОВ

Після тривалої і важкої хвороби на 65 році життя помер Іван Михайлович ФРОЛОВ — доцент кафедри історії КПРС нашого університету.

До Комуністичної партії І. М. Фролов вступив в 1930 році. Він працював в партійних органах, був інструктором міському КП України і секретарем райкому КП України.

В 1940 році І. М. Фролов закінчив історичний факультет нашого університету. В роки Великої Вітчизняної війни він перебував в діючій армії на політроботі. За мужність і відвагу, виявлені в роки війни, тов. Фролов був нагороджений орденом Червоної Зірки і декількома медалями СРСР.

З вересня 1946 року І. М. Фролов — викладач кафедри історії КПРС. Протягом чотирьох років, з січня 1946 року по січень 1950 року, він обирався секретарем партбюро нашого університету.

В 1954 році тов. Фролов І. М. захистив кандидатську дисертацію.

Все своє свідоме життя І. М. Фролов віддав справі партії, служінню радянському народові, вихованню нашої молоді в дусі вірності ідеям марксизму-ленізму.

Іван Михайлович був принциповим, скромним і чуйним товаришем. Світла пам'ять про нього збережеться в наших серцях.

С. КИРИЧЕНКО. ГРУПА ТОВАРИШІВ.

В ЛІСІ, за селом Слободка, нещодавно проходив XX туристський зліт «Чорноморська слава».

Сюди задалегідь стали з'їжджатися туристи Одеси та наші гості з Києва, Харкова, Кишинєва, Сум, Тирасполя, Бельці, Миколаєва.

Команда нашого університету — 15 осіб — з'явилась тут вночі напередодні зльоту.

Настав день змагань. Наша команда виходить на старт. Перед нею смуга перешкод. За сигналом судді Толя Смагін, Люда Старолад, Лора Деркач, Вова Максимов та Ігор Клименко біжать вгору по яру. Ось вони по одному піднімаються за допомогою каната по схилу. Максимов, Смагін, Деркач вже на тому боці яру. А Люда не переправилась з першого разу, з другого...

Болільники притихли. Адже після третьої спроби вона вважається «потерпілою» і її треба буде на руках нести весь шлях, що залишився. Але все закінчилось добре. І Люда з Ігорем вже доганяють своїх по ріллі, де ноги в'язнуть в пухкій землі.

А потім знову по канату вниз, у яр, тільки вітер шумить у вухах. На переправі вже вся команда разом.

Пошвидше зробити обв'язку з каната, причіпитися караби-

ЩОБ НЕ МАНДРУВАВ КУБОК ПО ВУЗАХ...

ками до основного канату і перебраться на той бік — ось таке тепер завдання. І воно успішно виконане.

Потім завал, «болото», яке треба подолати, перескакуючи з грудки на грудку.

Студент Максимов виривався вперед. Поки діють інші учасники команди, він починає ставити палатку...

Суддя зупиняє секундомір. Час нашої команди хороший. Ми зайняли перше місце.

...Вечір. Біля загального вогнища — пісні, танці під гар-

Дененчук, Толя Смагін, Ігор Смолянінов. Жіноча: Тая Ведмеденко, Ліна Чуенко, Люда Старолад та я, автор цих рядків.

Орієнтуватись — це значить відшукувати на місцевості контрольні пункти (КП), які нанесено на карту.

Уявіть собі осінній ліс. Тиша. І тільки десь в кущах, в яру, чи просто на дереві гоїдається червоно-білий ліхтар. Його то і будуть сьогодні розшукувати.

Старт. Ліс. Погляд на карту. На ній вибалошки, гірки та-

НАУКОЗНАВСТВО ТА ІНФОРМАЦІЯ

Бурхливий ріст сучасної науки, перетворення її в безпосередню виробничу силу, величезна роль, яку відіграє вона у всіх галузях суспільного життя, — все це потребує вивчення самого «організму» науки, її внутрішнього функціонування. З'явилась і відповідна дисципліна — наукознавство.

Сучасна наука, будучи складною динамічною системою, не може нормально функціонувати без управління науковим процесом і передбачення науково-технічного прогресу.

Прогрес науки неминує зв'язаний з її диференціацією, що сприяє спеціалізації праці вчених і, значить, підвищенню продуктив-

ності їх труда. Це в свою чергу веде до величезного росту обсягу наукової інформації. Ось чому перед сучасними дослідниками виникло специфічне завдання — швидкий пошук потрібної інформації.

Особливо важливе значення для сучасної науки набуває інформатика, що вивчає закономірності пошуку, збереження і попереднього аналізу наукової інформації.

Інформаційний пошук не може більше спиратися тільки на інтуїцію, а потребує теоретичного обґрунтування. Необхідні конкретні дослідження з наукової організації праці вчених, необхідний міні-

мум затрат (часу, засобів і т. д.) на максимально повний збір потрібної інформації.

Ніякий штат висококваліфікованих бібліографів не в змозі виконати це завдання. До того ж інформаційний пошук виявляється найбільш ефективним тоді, коли сам вчений бере активну участь в ньому і коректує хід пошуку за проміжними результатами.

Пошук інформації в сучасних умовах ставить підвищені вимоги до бібліотечної культури наукових кадрів. Справа в тому, що інформаційна діяльність — тут мається на увазі весь комплекс робіт, зв'язаних зі збором інформації як в умовах особистої біб-

ліотеки, так і в наукових бібліотеках — має тенденцію до постійного збільшення. Ось приклад, що свідчить про це: американські вчені-хіміки зараз витрачають 44 проценти свого робочого часу на науково-інформаційну діяльність і тільки 36 процентів — на експериментальну.

Тому так гостро постає питання про ріст бібліотечної культури наукових співробітників і необхідність введення спеціальних курсів, які торкаються як теоретичних питань пошуку наукової інформації (методика визначення формування інформаційних питань, ступінь розмежування з суміжними дисциплінами науки), так і прикладних завдань швидкого і повного збору інформації.